

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för kultur-, religions- och utbildningsvetenskap

Högläsningens möjligheter

En kvalitativ studie av pedagogers uppfattningar kring högläsning

"Jag tycker det är det bästa verktyget som vi har, faktiskt"

Maarit Åström

2012

Examensarbete, grundnivå, 15 hp
Pedagogik
Läroprogrammet

Handledare: Johan Liljestränd
Examinator: Peter Gill

Sammanfattning:

Syftet med detta examensarbete är att bidra till förståelsen av högläsningens funktion som ett pedagogiskt redskap. Genom kvalitativa intervjuer undersöks hur högläsningen uppfattas av och resoneras om hos pedagoger i förskolan. Sammanlagt har sex pedagoger från två olika förskolor medverkat i min studie.

Forskning har påvisat att högläsning är ett lämpligt pedagogiskt redskap och att det har flera positiva effekter för barns språkutveckling. Forskning visar också att samtal och diskussioner kring böcker är någonting som är betydelsefullt för barns språkutveckling. Det berikar barns förståelse kring olika ord och begrepp.

Resultatet visade att högläsning används i båda förskolorna, både vid en traditionell läsvila och under spontana stunder under dagen. Resultatet visade att de stora barnen ofta får möjlighet till en planerad högläsningstund medan de små barnen får högläsning spontant under dagen. Resultatet visade att böcker användes både som uppstart i teman men även kontinuerligt, där bland annat samtal och återberättande belystes som stimulans för barns språkutveckling.

Nyckelord: Böcker, Förskolan, Högläsning, Språk stimulering,

1	INLEDNING	1
1.1	Bakgrund och litteraturgenomgång	2
1.2	Språkets möjligheter	2
1.3	Förskolans roll	3
1.4	Miljöns roll	3
1.5	Pedagogens delaktighet	4
1.6	Sammanfattning av bakgrund och Litteraturgenomgång	4
1.3	Frågeställningar	5
2	METOD	5
2.1	Urval och tillvägagångssätt	5
2.2	Datainsamlingsmetoder	6
2.3	Intervjuerna	6
3	RESULTAT/ANALYS	7
3.1	Figur	7
3.2	Tema 1 Högläsning sker under en traditionell läs vila, samt under spontan tillfällena under dagen.	8
3.3	Tema 2 Betydelsen av att arbeta med böcker	10
3.4	Tema 3 Att arbeta med konkret material, som ett komplement till böcker för att stimulera barns förståelse	11
3.5	Tema 4 Betydelsen av barn gruppens storlek och tiden avgör möjligheterna.....	12
3.6	Tema 5 Pedagogerna uppfattar att högläsning ger barn språkstimulans	13
3.7	Tema 6 Betydelsen av att öka barns berättelseförmågor.....	14
3.8	Tema 7 Betydelsen av att besöka biblioteket har en stor betydelse	15
4.	RELATIONER MELLAN RESULTAT OCH LITTERATUR.....	16
4.1	Planerad och spontan högläsning	16
4.2	Böcker som väcker nyfikenheten	17
4.3	Samtal runt boken.....	18
4.4	Lässtundens möjligheter.....	18
4.5	Medvetenhet och intresse	19
4.6	Dialog och samspel	20
4.7	Biblioteks besök	20
4.8	Erövra språkets form	21
5.	DISKUSSION	21
5.1	Vad anser pedagoger att högläsning ger barn?.....	21
5.2	När och hur använder pedagogerna högläsning för barnen i verksamheten?.....	22
5.3	Tillförlitlighet:	23
5.4	Teoretisk tolkning:	23
5.5	Förslag till fortsatt forskning/praktisk tillämpning:	24
	REFERENSER.....	24
	BILAGOR	26

Förord

Jag vill börja med att tacka personligt personer som har betytt mycket för mig under min utbildning samt under min tid då examensarbetet har skapats fram.

Först och främst vill jag tacka min familj, sambo och min son som har stöttat mig under dessa år av hela min utbildning och visat sitt stöd så att jag har haft möjligheten att studera denna utbildning. Utan deras stöd hade jag inte haft denna möjlighet att klara denna utbildning

Sen vill jag tacka alla pedagoger som har ställt upp på mina intervjuer, utan deras delaktighet hade jag inte haft möjligheten att forska kring mitt valda syfte. Ett stort tack för att ni delade med er om era erfarenheter.

Sedan vill jag även nämna studiekamrater som har stöttat mig personligen genom dessa år, tillsammans har vi utbytt både skratt och tårar, ett stort tack till Anette Sandberg, som har fått stå ut med mig och hjälpt och stöttat mig i ur och skur. Teres Wedin vill jag även tacka personligen som även har gett mig mycket hjälp och stöttning. Utan er "tanter" hade jag aldrig klarat mig. Även resten av min klass, ni vet vilka ni är, och vad ni betyder för mig.

Catarina Wahlgren, utan dig hade jag inte fått ihop mitt examensarbete. Tack snälla för att du ställde upp, tanke på att du själv hade mycket kring dina egna studier. Veronica Forsman, vill jag även rikta ett stort tack till.

1 INLEDNING

Få studier har gjorts kring hur förskollärare ser på sitt uppdrag gällande huruvida högläsning är en del av den pedagogiska verksamheten. Den forskning som har gjorts handlar oftast om barn i åldrar från förskoleklass till skolåldern. Intresse och nyfikenhet gjorde att jag ville studera hur högläsning uppfattas och resoneras kring av erfarna pedagoger i förskolor. Används det som ett pedagogiskt hjälpmedel för att stimulera barns språkutveckling?

Damber, Nilsson, och Ohlsson, (2012) utförde en mindre studie i 40 olika förskolor, gällande litteraturläsning i förskolan som visade att det sällan förekom någon medveten pedagogisk läsning för barnen. Studien visade att läsning var en aktivitet som oftast inte förekom alls utan det var andra aktiviteter som tog över. Dock visade studien att något som var mycket prioriterat i förskolorna var mer strukturerad och formaliserad språkträning med stöd av och inspiration från Bornholmsmodellen.

En person som har forskat kring barns tidigare år är Elisabeth Björklund (2008). Hennes avhandling *Att erövra litteracitet. Små barnskommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan* (2008) syftar till att studera hur de yngsta barnen i förskolan erövrar litteracitet och hur detta erövrande av litteracitet synliggörs och uttrycks i barnens vardag i förskolan. Denna studie berör inte pedagogerna, utan utgick från att studera barnen. Studien visar att det inte finns någon organiserad stund för högläsning i förskolan för de barn som är tre år och yngre. Högläsning sker enligt studien främst på initiativ från barnen, en önskan om att få den valda boken läst. Ett planerat högläsningstillfälle råder enligt studien för de barn som fyllt tre år och inte längre sover under dagen. Studien visar även att det under högläsningstiden oftast förekommer en dialog som kan knytas till bokens innehåll, mellan pedagogen och barnen. Björklund (2008) anser att böcker bidrar till möten med olika författare och kulturer vilket utökar ordförrådet och den språkliga medvetenheten. Ett barn som har berikats kulturellt genom litteraturen har också lättare att anpassa sig och förstå samhället när de möter verkligheten utanför förskolan

Läroplan för förskolan Lpfö 98 (Utbildningsdepartementet, 2010) har förtydligat riktlinjerna för förskollärare och målen att sträva efter för att höja kvalitén i förskolorna. I *Förskolan i utveckling-bakgrund till ändringar i förskolans läroplan* (Utbildningsdepartementet, 2011) kan man läsa bakgrunden till de ändringar som gjorts i förskolans läroplans reviderade läroplan. Det som jag fann mycket intressant är att där står det klart och tydligt att barn i förskolan behöver flera och regelbundna tillfällen med bild och bokläsning i förskolan, både enskilt med en vuxen och tillsammans med andra barn. Detta för att utveckla barnens språk i förskolan, vilket är betydelsefullt för att barnen ska ges goda utgångspunkter att senare lära sig läsa och skriva i skolan. Barns läsoplevelser fördjupas om de får möjlighet att samtala om innehållet och bilderna, ställa frågor, kommentera och ta del av andras uppfattningar.

I den reviderade Lpfö 98 (Skolverket, 2010) står det inte bokstavligen att barn i förskolan ska få tillgång till böcker, men den beskriver att barn i förskolan skall ha möjlighet att utveckla ett rikt och nyanserat talspråk, möjligheter att utveckla sin förmåga att kommunicera med andra, uttrycka tankar, utveckla ord och begreppsförråd, sin förmåga att leka med, sitt intresse för skriftspråk och förståelse av symboler samt deras kommunikativa funktioner. Läroplanen lägger stor vikt vid barnens språkutveckling, att barn skall ges rika möjligheter till samtal och att barnen även skall få stöd och stimulans i sin utveckling i språket.

Barns läsfärdigheter har försvagats i Sverige, det visar en studie som gjorts av Myndigheten för skolutveckling (2004). Den första studien gjordes 1991, för att ta reda på barn i fjärdeklass läsfärdigheter, för att jämföra med den andra som gjordes 2001. Barn från nio olika länder medverkade i denna studie. Resultatet från studien 2001 visar att barns läsfärdigheter i Sveriges har försvagats, inte bara i jämförelse med studien som genomfördes 1991, utan också i jämförelse med andra länder.

1.1 Bakgrund och litteraturgenomgång

I denna del har jag valt att presentera en litteraturbakgrund, över tidigare forskning kring språkets betydelse. Litteraturen kommer att vara indelad i olika huvudrubriker för att det ska vara en tydligare struktur för läsaren.

1.2 Språkets möjligheter

Något som har format det sena 1900- talet och början på 2000-talet är Vygotskijs teorier kring barns språkutveckling som författaren Wedin (2011) lyfter fram. Wedin tolkar Vygotskij som menade att barn utvecklar sociala och kognitiva färdigheter genom att medverka i strukturerat samarbete och interaktion med mer mogna individer. Han understryker betydelsen av att stimulera barnen genom att använda språk som ligger strax över den nivå som barnen behärskar, med stöd av exempelvis pedagoger. Det är betydelsefullt att man som pedagog har korrekt språk och inte förenklar ordens betydelse enligt Vygotskij.

Wedin (2011) menar vidare att barn lär av korrekta erfarenheter, genom språket, kommer barnet så småningom förstå att det skrivna går att läsa. När pedagoger arbetar konkret med en sagobok, använder rekvisita som passar sagan kan barnen fångas till att bli intresserade och upptäcka det skrivna språket. Författaren belyser att läsningen kan ses som en social process, något som görs tillsammans eftersom de pratar och för en dialog av det lästa. Här ingår sex teman: uppmärksamhet, bläddra, peka, benämna, utvidga sagan genom att fråga kommer du ihåg? (om sagan läses flera gånger) och återberätta.

Sträng, Åkesson och Jönsson (2003) belyser att barn lär sig sitt språk genom sin omgivning, barns språkutveckling är gemensam både i ett kognitivt och ett sociokulturellt sammanhang. Författarna menar vidare att allt handlar om ett samspel med sin omgivning och den omvärld de möter. Det är här den vuxne spelar en stor roll i mötet med barnen. Den första tiden är barnet knutet till sitt hem, där de möter föräldrar, syskon och andra vuxna, som för dialoger tillsammans med barnet. Sedan möter barnen nya vuxna och andra barn och därmed ökar barns språkliga utveckling, genom dessa möten. Barnet berikas med ett ordförråd och resan mot en språklig medvetenhet. Barn lär sig språk genom att medverka i gemensamma och verbala samband. De påpekar vidare att socialiseras i ett språk innebär därför bland annat att barn ska klara av att delta allt mer aktivt och med egna bidrag. Att känna sig delaktig och berörd är en central drivkraft för att utveckla språket. Genom språket länkas människor till sin omvärld. Barnets upplevelser och erfarenheter i gemensamma sammanhang spelar en mycket stor roll för deras språkutveckling (Sträng et al. 2003).

Barn erövrar omvärlden genom språket, menar Pramling Samuelsson och Sheridan (2006). Författarna påpekar även att det är den språkliga förmågan som det individuella växande och det sociala livet bygger på. De menar även att förskolan skall stimulera och uppmuntra barn att tala, skriva och läsa. Pedagogerna i förskolan bör därför ta alla tillfällen iakt och ta tillvara på alla stunder som skapas där barn kan få utveckla den språkliga förmågan. Språkets utveckling är beroende av ett samspel med omgivningen, barnen i förskolan behöver därför

omges med vuxna som kan möta dem på just den nivå där barnet befinner sig i sin språkutveckling.

1.3 Förskolans roll

Svensson (2005) anser att pedagogerna måste ta vara på alla situationer för att stimulera barns språkutveckling i den dagliga verksamheten. I förskolan finns det gott om tillfällen till språklekar, lekar i samlingar och i den dagliga verksamheten. Barnen ska inte känna att de övar, det är det som är syftet med språklekar menar hon. Vidare skriver Svensson att det är viktigt för barns språkutveckling att de dagligen får möjligheter till intressanta och utvecklande samtal med andra. Barn som får leka med språket tillsammans med vuxna får en god förberedelse inför skolans läs och skrivinläring.

Ahlsén (2002) beskriver betydelsen av att barn i tidig ålder får använda sig av språklekar. Detta för att stimulera barnens ordförråd. Författaren menar vidare att grunden för barns läs- och skrivinläring, handlar om att barn ska bli medvetna om språket. Han menar vidare att om barn inte blir medvetna om det språkliga, kan det bli problem för dem när de börjar skolan. Han poängterar vikten av pedagogernas roll och stöd för barns upptäckter kring språket. När barn börjar fråga om betydelsen av olika ord, menar författaren att barnet börjar bli medvetet om det språkliga, vilket görs enligt Ahlsén (2002), bäst via leken.

1.4 Miljöns roll

Hagtvat Eriksen (2004) menar att barn utvecklar olika talspråkliga färdigheter samt att dessa färdigheter hänger samman med vilka erfarenheter barnet gör. Författaren betonar även att bristfällig eller frånvaro av satsningar under förskoleåldern kan ge negativa konsekvenser för både barnets emotionella, sociala och språkliga intellektuella utveckling.

Miljön är en avgörande faktor som påverkar barns språkutveckling, menar Hagtvat Eriksen (2004). Författaren menar att barn som är i en språkfattig miljö med brister i den språkliga stimuleringen kan utveckla ett bristfälligt språk. Om barnet däremot får vistas i en stimulerande miljö är förutsättningarna för att utveckla sina språkliga förmågor goda. Det är av stor vikt att stimulera förskolebarns språkliga utveckling för att förhindra svårigheter i framtiden. Likaså betonas behovet av att tidigt uppmärksamma barn i behov av stöd och att göra aktiva insatser. Hagtvat Eriksen (2004) pekar också på att barns första möten med läsande och skrivande kan variera mycket beroende på social och kulturell bakgrund.

Miljöns betydelse påpekas även av Svensson (1998). Det är miljön som påverkar oss, ger oss olika intryck och erfarenheter att samtala om. Barn som vistas i många olika miljöer och får variation har då samtidigt mycket att prata om. Här är det den vuxne som ska synliggöra språket för barnen, stötta dem med ord på sina upplevelser och erfarenheter. Den vuxne har en stor betydelse för barnens språkutveckling, pedagogens egna förhållningssätt har en stor roll i mötet med barnen. Vi bör se och bemöta barnet som det kompetenta barnet som är en utforskare, upptäckare och konstruktör av språket, det vill säga; ge barnen ett rikt ordförråd.

I vardagen, menar Svensson (1998), ska barn ges flera tillfällen att använda sig av olika språkliga uttrycksätt. Ge barnen språkliga övningar genom samtal och lek så att språket blir naturligt. Barn utvecklar språket i samtal med sina kamrater och med intresserade, engagerade vuxna. Språklekar gör barnen lyhörda för språkets uppbyggnad med små enheter och olika språkljud. Rim och ramsor av olika svårighetsgrad och ibland tonsatta till en liten sång gör övningen lustfylld. Författaren påtalar att det är viktigt att pedagogen håller fast vid det positiva tankesättet och undviker helt att klandra barnen vid felsägning utan istället ha

inställningen att allt accepteras. En felsägning kan istället bli anledning att på nytt leka med språket och komma fram till nya insikter. På det sättet övar barnen upp en inre språklig mognad och stärker självförtroendet. Svensson (2005) menar att böcker är den bästa källan för att på olika sätt lära sig att uttrycka sig och utöka sina språkkunskaper.

1.5 Pedagogens delaktighet

Dahlgren, Gustafsson, Mellgren och Olsson (1993) påtalar att pedagoger bör planera efter vad de vill att barnen ska uppfatta och förstå om sin omvärld. Därefter bör de med hjälp av barns egna idéer skapa miljöer genom litteracitet samt att skapa olika möjligheter för barnen i förskolorna att själva fundera, tänka och se, vad de lärt sig. Pedagogerna bör då lägga märke till hur barnens medvetenhet har utvecklats. Författarna belyser även vikten av samspel mellan barn och pedagoger, att varje barn bör mötas på sin nivå, samt att de vuxna ska arbeta som vägledare och förutsättningen ska vara barns värld. De hävdar vidare att detta bör vara det bästa sättet att inöva skrift och språkinläring. Det handlar om att utveckla barns grundläggande begrepp t.ex. genom att arbeta med teman i vardagen och utnyttja situationer och handlingar.

Längsjö och Nilsson (2005) beskriver att som pedagog bör man vara medveten om barns olika sätt att tänka och uppfatta sin omvärld. Att alla barn inte kan gå samma väg eftersom alla barn är olika och har olika förutsättningar för att kunna skapa goda lärandemiljöer.

Doverborg och Pramling (2000) menar att man bör möta och utmana barns tankevärld. De menar vidare att barns tankeutveckling styrs av hur mycket erfarenheter och upplevelser barnet fått. Pedagogen ska ge barnen förutsättningar att få stöd i sin tankeutveckling, där samtal är bra att använda som utgångspunkt.

Ett vidgat språkbegrepp belyses av Frykholm, Hyltenstam, Myrberg och Liberg (2007). Genom att barnet i möten under den språkliga utvecklingen stimuleras med alla sinnen och hela kroppen möter de en meningsskapande kommunikation både verbalt och icke verbalt, tillsammans med andra. För att få en djupare förståelse för omvärlden och vad barnen dagligen möter, blir kunskaperna djupare genom upplevelser av olika slag. Pedagogen kan t.ex. dramatisera en saga och på så sätt använder de sig av fler upplevelser samtidigt, allt för att ge ett så lustfyllt lärande som möjligt.

Att språket och tänkandet hör ihop är många författare eniga om, i Frykholm et al. (2007) beskrivs det att språk och kommunikation har en avgörande betydelse för barns fortsatta utveckling av tänkandet. Barn i tidig ålder är nyfikna och deras omvärld måste uppmuntra och se barns utveckling och språk. Pedagogens egen drivkraft att utveckla barns språk bör vara stimulerande och intresseväckande för barnen, t.ex. i form av ordlekar, rim, ramsor och sånger.

1.6 Sammanfattning av bakgrund och Litteraturgenomgång

Något som har format det sena 1990-talet och början av 2000-talet är Vygotskijs teorier kring språkutveckling. Barn lär av konkreta erfarenheter och genom sin omgivning. Pedagogerna måste ta till vara alla språksituationer som uppstår. Att utveckla språket bör vara stimulerande och intresseväckande för barnen genom t.ex. ordlekar, rim och ramsor och sånger. Det viktiga är att det sker ett samspel mellan pedagoger och barn och att mötet sker på barns nivå.

1.3 Frågeställningar

Syftet i mitt examensarbete är att bidra till förståelsen av högläsningens funktion som ett pedagogiskt redskap. Det sker genom att undersöka hur högläsningen uppfattas och resoneras hos erfarna pedagoger i förskolans verksamhet. För att göra detta kommer följande frågeställningar att användas:

- 1) Vad anser pedagoger att högläsning ger barn?
- 2) När och hur använder pedagogerna högläsning för barnen i verksamheten?

2 METOD

Enligt Johansson och Svedner (2006) är den kvalitativa intervjun en lämplig metod för att få så mycket kunskap som möjligt till ett examensarbete. Författarna menar att denna metod även ger ett intressant och lärorikt resultat. Då mitt syfte i examensarbetet är att få veta kring hur, när och varför pedagoger använder högläsning i verksamheten, blir kvalitativa intervjuer en lämplig metod.

Genom att gå efter de forskningsetiska direktiven visar jag hänsyn för de personer som medverkar. Som verktyg till mina intervjuer kommer jag att använda mig av penna och papper. Jag kommer även att ha en diktafon som hjälpmedel för mig som ovan intervjuare. Det gör att jag sedan kan skriva ut allt och göra en bättre analys av resultatet. Resultatet kommer jag sedan att kategorisera för att kunna föra in materialet i en figur. Detta för att både jag och läsaren tydligt ska kunna få en överblick av resultatet. I resultatdelen kommer jag även att göra vissa deltolkningar för att få en helhetsbild och se om det finns några skillnader gällande högläsning i barns olika åldrar.

2.1 Urval och tillvägagångssätt

Johansson och Svedner (2006) påpekar betydelsen av forskningsetik vid intervjuer, därför uppfylldes kraven genom att informationsbrevet både till rektorn samt pedagogerna var skrivet med stöd av Vetenskapsrådets (2009) rekommendationer vad det berör informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Jag har valt att intervjua pedagoger som arbetar i två förskolor i en mindre stad i mellan Sverige. Genom personlig kontakt och överlämning av brevet informerades pedagogerna om syftet med examensarbetet och jag förklarade att det fanns en önskan om att få kontakt med personal som var intresserad av att låta sig intervjuas. På så sätt uppfylldes informationskravet. Samtyckeskravet uppfylldes genom att informanterna delgavs information om att deras medverkan när som helst kunde avbrytas. I brevet och i min personliga överlämning informerades även om att allt insamlat material kommer att behandlas konfidentiellt och därmed uppfylldes konfidentialitetskravet. Slutligen uppfylldes nyttjandekravet genom att informanterna fick kännedom om att resultatet av undersökningen kommer att behandlas som examensarbete, vilket är en offentlig handling, även om att allt insamlat material endast kommer att användas i examensarbetet och inte vidarebefordras eller användas i andra syften

Min avsikt var från början att jag skulle fokusera på en förskola för att göra intervjuer av pedagogers uppfattningar gällande högläsning som ett verktyg. Förskolan har sex avdelningar som är åldersindelade. Min tanke var att jag skulle intervjua två pedagoger från varje avdelning för att sedan kunna kategorisera och analysera om det fanns generella likheter och olikheter i hur man arbetar på avdelningarna med tanke på att de är åldersindelade.

Jag tog först kontakt med rektorn via mail. I mailet skrev jag och förklarade syftet i examensarbetet och hänvisade till de forskningsetiska kraven. Efter rektorns godkännande blev jag kontaktad av en av pedagogerna från förskolan. Rektorn hade under ett informationsmöte gett samtliga pedagoger information gällande detta. De fick under en veckas tid möjlighet att avgöra om de ville delta i en frivillig intervju. Efter det fick jag besked att dessvärre inte fanns tillräckligt med pedagoger för att utföra studien som jag hade tänkt mig från början. De hade diskuterat detta i samtliga arbetslag och fann att det fanns tre pedagoger som kände att de hade möjlighet att delta i intervjuer som underlag till mitt examensarbete.

Pedagogerna kom även med förslag om att jag skulle få möjligheten att intervjua flera pedagoger genom att använda mig av en annan förskola som ingår i samma förskoleenhet. Pedagogerna hade redan diskuterat det med denna förskola, för att de verkligen ville hjälpa mig för att få ihop underlag till mitt examensarbete. De kände själva att det skulle bli intressant att delta och att få se resultatet. Jag fick namn till samtliga pedagoger som ville delta i studien. Därefter besökte jag de båda förskolornas samtliga avdelningar för att träffa pedagogerna som skulle intervjuas och därmed även ge dem ett informationsbrev (se bilaga). Under besöken diskuterades även datum för intervjutillfällena. Här ville jag ge pedagogerna möjlighet att själva hitta eventuella datum och tider som skulle passa, för jag ville inte att mina intervjuer skulle påverka verksamheten, då en av pedagogerna skulle behöva lämna barngruppen under den tiden. Sammanlagt intervjuades sex pedagoger från två olika förskolor, där samtliga pedagoger arbetade i olika åldersavdelningar.

2.2 Datainsamlingsmetoder

2.3 Intervjuerna

Varje intervju har genomförts med hjälp av en diktafon och papper och penna för anteckningsstöd. Att använda sig av diktafon fann jag till mycket stor hjälp. Dels för att jag själv var en ovan intervjuare och med hjälp av diktafonen kunde jag koncentrera mig på pedagogen och kunna ge följdfrågor, ifall något kändes oklart eller jag behövde få tydligare svar. Varje intervju har gjorts enskilt med varje pedagog. Intervjuerna genomfördes på förskolorna i enskilda rum, detta för att intervjun skulle bli ostörd, med hjälp av intervjufrågor som jag hade förberett i förväg. Dessa frågor hade pedagogerna inte fått se i förväg utan bara fått information om vad syftet i frågorna var. Innan själva intervjutillfället fick samtliga pedagoger informationen av mig att frågorna var öppna och att det inte fanns några rätta eller fel svar. Jag valde att göra detta för att den intervjuande inte skulle känna sig orolig över intervjutillfället.

Efter varje intervjutillfälle har jag direkt transkriberat materialet. Och även lyssnat på varje intervju ett flertal gånger. Efter att samtliga intervjuer var färdiga, började jag med att göra en sammanställning av allt. Därefter började jag att analysera och tolka varje enskild pedagog. Jag använde mig av mina huvudfrågor från intervjuerna för att sammanställa samtliga under varje rubrik. Därefter började jag med hjälp av en understyckningspenna, markera och analysera fram både likheter och olikheter i pedagogernas svar. Efter det gjorde jag en total sammanställning av allt, detta för att göra ännu djupare analyseringar kring pedagogernas uppfattningar. Efter detta gjorde jag en egen "Brain stormning", i och med detta fann jag med hjälp av papper och penna, ännu mer som jag fann både som likheter och olikheter. Efter detta gjordes en sammanställning.

För att hitta likheter och olikheter började jag med att kategorisera mig fram genom mina egna tolkningar. Med hjälp av mina kategoriseringar fann jag även gemensamma nya huvudrubriker som blev mitt resultat. Att analysera fann jag mycket snart var ett mycket mödosamt och mycket tidskrävande arbete att göra. Men till slut så jag fann jag att detta mödosamma analyseringsätt även gett resultat. För att intervjun ska leda till något resultat så krävs det enormt mycket tid kring att analysera. Vill även poängtera att dessa är enbart mina tolkningar.

3 RESULTAT/ANALYS

Denna del innehåller resultatet av de intervjuer som jag gjort med sex pedagoger. Jag beskriver pedagogernas olika uppfattningar frikopplade från individerna. Jag har utgått från de sex huvudfrågorna (se bilaga) i intervjuerna. Därefter har kategoriserat fram de olika huvudrubrikerna i resultatdelen. Sammanlagt blir det sju olika teman som läsaren kan följa. Samtliga intervjuade pedagoger kallar jag i mitt arbete informanter, detta för att följa de forskningsetiska principerna. I texten kommer delar av informanternas svar att citeras för att stärka min tolkning. Under varje rubrik i resultatdelen redovisas både likheter och olikheter som jag har funnit i min analys. Det finns även en kort sammanfattning under varje rubrik. Figuren synliggör den sammanställning av pedagogernas uppfattningar kring högläsning som min analys givit.

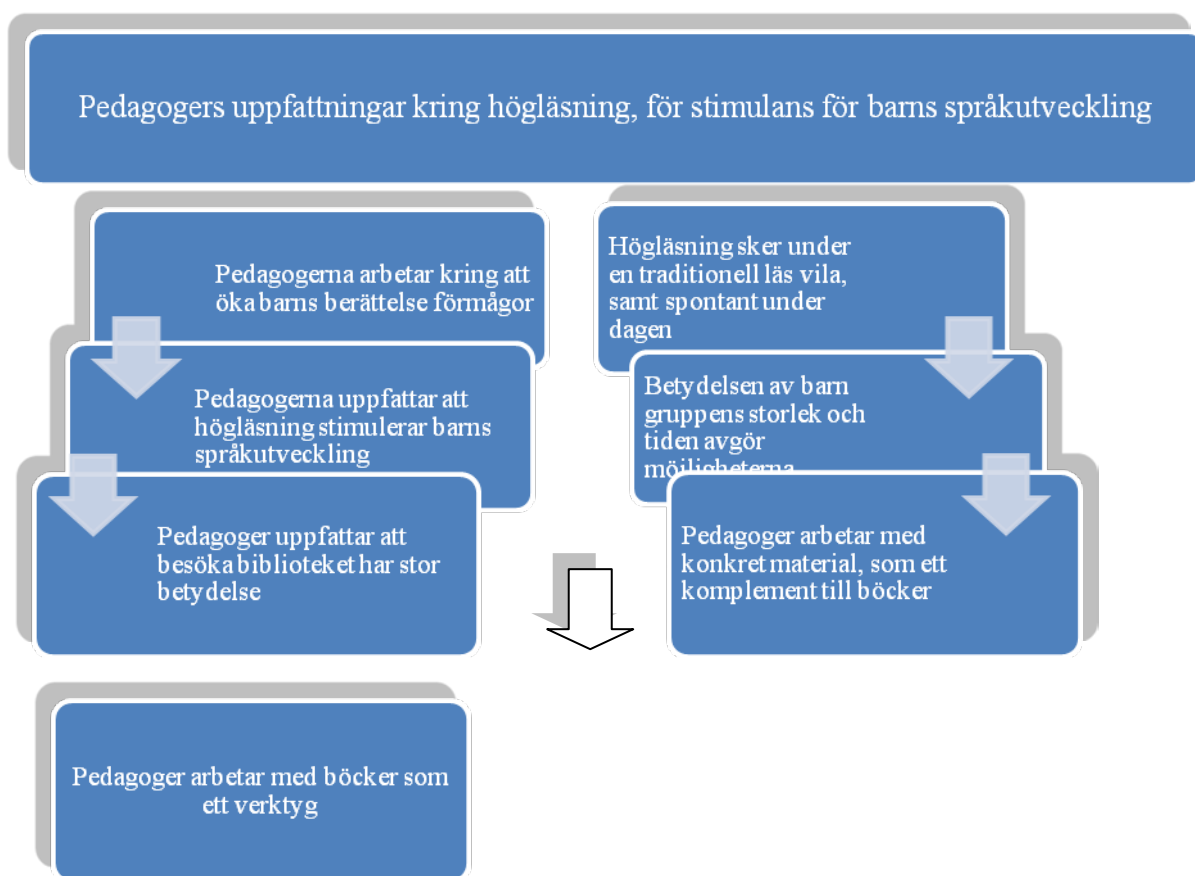
Sammanfattning

Högläsning förekommer i samtliga förskolor, som en planerad aktivitet och som spontana stunder under dagen. Genom högläsning uppger pedagogerna att de stimulerar barns språkutveckling. De menar att genom att barnen får höra språket, får barnen förståelse av nya ord och begrepp. De uppger även att böcker kan inspirera barn att upptäcka bokstäver och därmed stimuleras till en ökat intresse för det skrivna språket. Böcker är ett verktyg för samtliga pedagoger. En del pedagoger uppger att de använder sig av böcker kontinuerligt i barngruppen, medan andra använder böcker vid specifika tillfällen då de t.ex. ska introducera något nytt ämne för barnen. Boken används då för att fånga barnens intresse och nyfikenhet kring upptäckter i deras omvärld. För att stimulera barns språk uppgav samtliga pedagoger vikten av att arbeta med konkret material tillsammans med barnen. Pedagogerna uppgav att barn då även får tillfälle att utveckla sin förståelse kring det talade språket. Till exempel får de hjälp med att förstå innebörden av vad något är då de ser detta konkret samtidigt som de får hjälp av en vuxen att höra det. Barngrupper i de förskolor jag studerat har ett snitt på 22 barn per grupp. Detta påverkar barnens möjligheter att få höra en berättelse från en vuxen. Man delar in barngruppen i mindre grupper för att det skall kunna fungera i praktiken. Då högläsning oftast sker under den traditionella vilan och det är pedagogerna som styr både valmöjligheterna när högläsning och hur det sker, så blir det en faktor som styr om barn får möjligheten att höra högläsning. Resultat visade även att en faktor som styr verksamheten är tiden och det uppger pedagogerna påverkar deras möjligheter till stunder för högläsning. Användning av bilder från böcker, genom att föra olika samtal tillsammans med barnen uppgav även pedagogerna som en betydelsefull del i stimulansen av barns språkutveckling. Bibliotek besök är något som prioriteras i de båda förskolorna som intervjuades.

3.1 Figur

Figuren visar det resultat som jag har fått fram, genom analys av intervjuerna. Figuren visar likheterna i pedagogernas uppfattningar kring högläsning som ett verktyg. Jag har tolkat fram sju olika teman som även givit namn till mina huvudrubriker. Under dessa rubriker får man se resultatet som innebär både likheter och olikheter i pedagogers uppfattningar samt resonemang kring högläsning. För att få fram dessa kategorier har jag använt mig av mina

frågeställningar; När och hur pedagogerna använder högläsning i verksamheter? samt Vad pedagogerna anser att högläsning ger barn.

Figuren visar den totala sammanställningen av pedagogernas uppfattningar samt resoneringar kring högläsning i deras verksamhet.

3.2 Tema 1 Högläsning sker under en traditionell läs vila, samt under spontana tillfällena under dagen.

A: Gemensamt för alla pedagoger är att samtliga som arbetar med äldre barngrupper använder sig av högläsning under en traditionell läsvila. Det innebär att man läser för barngrupper efter maten. Samtliga pedagoger menar att de använder sig av detta för att barnen ska få en lugn stund, en stund för att vila. Samtliga pedagoger uppger även att i samband med detta får pedagogerna möjlighet till raster. Gemensamt för dessa pedagoger är också att samtliga som arbetar med de äldre barnen använder sig av spontana lässtunder under dagen i verksamheten. Pedagoger som arbetar med yngre barn berättar att de inte har någon traditionell lässtund. Detta menar de beror på att barnen är yngre och sover under dagen. Samtliga pedagoger uppger dock att de använder sig av spontana lässtunder. Detta innebär, enligt samtliga pedagoger, att initiativet sker genom att barnen själva kommer med böcker som de önskar

pedagogerna ska läsa för dem. Enligt samtliga pedagoger kan det ske med ett barn eller en mindre grupp av barn, som finner det intressant för stunden.

B: Jag har också funnit skillnader i pedagogernas svar. Dessa har jag sammanställt i två grupper

B1: Den första gruppen som beskriver den traditionella läsvidan, menar att det sker högläsning dagligen genom att en vuxen läser en saga ur någon bok. Det berör de barn som går i de äldre barngrupperna. Två av informanterna delar in barngrupperna i mindre grupper. På en av avdelningarna, som har sammanlagt 22 barn, delas gruppen i två. Den andra barngruppen som också består av 22 barn delas upp i 2-3 mindre grupper.

En av informanterna berättar att de har gjort i ordning två läshörnor, där de spontana lässtunderna sker under dagen. Informanten delger också att de delar in barnen i grupper vid den traditionella läsvidan. Pedagogerna delar in barnen efter individ och behov.

”Högläsning har vi varje dag efter maten, vi har gjort iordning 2 läshörnor, där man ska kunna sätta sig spontant. Men sen har vi ju även, när vi 2 gånger i veckan arbetar i grupp, så har vi ju högläsning i den ofta, vi jobbar ju lite olika i grupp”

”3 st. läsvidor som vi har delat in barnen i, t.ex. barn som inte klara att sitta länge under en läs vila, så de får sitta i en egen, så vi har egentligen 3 st., som vi behövs och individanpassat”.

En av informanterna berättade under intervjun att en brist på avdelningen är att det inte finns någon bra plats att krypa undan och sätta sig ner och läsa böcker spontant tillsammans med barnen, eller att barnen själva kan göra detta.

”det händer att vi sätter oss då och då, när barnen vill, men vi har ju inte något ställa som vi sitter, det är svårt på denna avdelning att krypa undan, det är vårt svåra dilemma”.

Det är av betydelse att en anordnad plats finns i verksamheten. För att de spontana stunderna av högläsning ska bli en naturlig del i verksamheten.

B2: Den andra gruppen som innefattar de pedagoger som inte har någon traditionell läsvidan. Högläsning sker spontant under dagen uppger pedagogerna. Pedagogerna menar att den spontana lässtunden ses som den viktigaste, att de måste försöka fånga de barn som inte får någon direkt planerad högläsning. Samtidigt menar de att de spontana tillfällena ibland blir svåra att hinna med, då det är mycket annat som ska hinnas med under dagarna i verksamheten.

En av informanterna berättade att när de yngre barnen sover och det sker högläsning för de barn som inte sover är det ännu viktigare att fånga de spontana stunderna för högläsning, för de som missar högläsningstunden.

”det tråkiga varje dag då de barn som sover, de missar högläsning under vilan, så de barnen måste man försöka fånga upp vid ett annat tillfälle. Man kan göra saga med dramatisering, så har vi också gjort, att man använder sig av en figur och berättar, istället för att bläddra i en bok, det älskar de”

Informanten berättar även att pedagogerna brukar dramatisera en saga för att försöka locka och fångla alla barn, då vissa barn inte kan sitta stilla. Informanten menar även att när man

dramatiserar en saga kan detta fungera bättre i en större grupp barn, än att ha en stor grupp med barn och läsning från böcker sker.

Sammanfattning:

Högläsning sker i samtliga förskolor, både som en planerad aktivitet och av spontana stunder under dagen. Att använda sig av högläsning som en stund för att barnen ska få möjlighet att varva ner, men som även är en planerad aktivitet för att personal skall få sina raster. Jag drar därmed slutsatsen att barn får högläsningstillfällen varje dag, antingen genom att planerad aktivitet eller då spontana tillfällen ges på initiativ av antingen vuxna eller barnen själva. En skillnad var att några pedagoger uppgav att de arbetade medvetet i sina egna barngrupper med böcker. Förskolorna skilde sig även genom att det på den ena fanns "hörnor" som var avsatta för att de spontana stunderna skulle ges.

3.3 Tema 2 Betydelsen av att arbeta med böcker

A: Gemensamt för alla intervjuade pedagoger på båda förskolorna är att de uppger att de använder sig av böcker till temastarter tillsammans med barnen. Gemensamt för alla var även betydelsen av den vuxnas engagemang vid presentationen av böcker, som innebär, enligt pedagogerna, den vuxnes kroppsspråk, tonläge och mimik. Samtliga upplyste om betydelsen av att anpassa böckerna efter barnens behov och intresse. Alla pedagoger menar att genom böcker kan man utveckla barns berättarförmågor genom att tillsammans få ett samtal kring både boken, bilderna och andra ämnen som kan beröra barnen.

Gemensamt för alla informanter var även att de ansåg att böcker även ger barnen och de vuxna en gemenskap. De uppger att böcker ger en stund av närhet, en mysig stund med betydelse för samspelet mellan såväl olika barn som mellan pedagog och barn.

B: Jag har också funnit skillnader mellan dem. Dessa har jag sammanställt i tre grupper

B1: Den första gruppen menar att de alltid använder sig av böcker för att presentera något nytt för barnen. De menar att de använder sig av böcker genomgående under terminerna. I denna grupp menar samtliga att i just deras barngrupp sker allt utifrån böcker. De uppger sig arbeta specifikt med en bok under en längre period. Barnen får, enligt informanterna, uppleva boken genom att dra paralleller till sin egen verklighet. En av pedagogerna menar även att de tar med boken ut i skogen och barnen får själva dramatisera boken ute i naturen, även att böcker bidrar till barns resa in i fantasins värld.

En av dessa informanter som arbetar med barn i åldern 4-6 år berättade att böcker är ett verktyg som man kan arbeta med överallt, och att man bör använda böcker som barnen är intresserade av. Informanten menade även att det är ett verktyg som är billigt och roligt att använda sig av och lätt att ha till hands.

"Jag älskar ju böcker och jag älskar ju och läsa. Och jag älskar sokratiska samtal, och boksamtal, är ju det bästa jag vet, det är ju sånt bra verktyg. Jag tycker det är det bästa verktyget som vi har, faktiskt"

Denna informant arbetar ständigt med böcker i barngruppen och har alltid använt sig av detta verktyg. Informanten tar också med egna böcker hemifrån. Detta är något som barnen ser som mycket spännande och roliga tillfällen, stunden då boken kommer fram blir som en magisk stund för barnen, menar informanten.

B2: Den andra gruppen använder sig av böcker vid temastart och med hjälp av dem kan de inspirera barnen vidare till ett fortsatt intresse. Men att använda sig av en specifik bok på ett medvetet sätt som ett verktyg under längre perioder fann jag inte att några i denna grupp gjorde. En av pedagogerna uppger att ”det går lite i vågor”.

En av informanterna som arbetar med barn i åldern 4-6 år berättade att det vid varje utvärderingsdag, kom en önskan om att på ett medvetet sätt få utveckla arbetet kring högläsning tillsammans med barnen.

”Det är klart att det hänger på oss så klart...Jag tror det är mer naturligt på små barns avdelningar, att man sätter sig mer med en bok, lite mer aktivt”

Denna informant berättade att det är mycket som ska hinnas med under en dag. Pedagogerna arbetar idag med de äldre barnen på avdelningen och upplever att högläsning blir en mer naturlig del i vardagen när man arbetar med yngre barn.

B3: Då antalet flerspråkiga barn är stort i en av förskolorna, fann jag skillnader i hur pedagogerna uttryckte sin medvetenhet kring barns språkstimulans. Samtliga av de pedagoger som arbetar på förskolan med flera flerspråkiga barn belyste vikten av att medvetet arbeta med språket via böcker som verktyg. Samtliga av dessa pedagoger uttryckte både en medvetenhet om att kunna beskriva känslor med hjälp av kroppsspråket, för att orden ska få en helt annan innebörd och förståelse för barnen.

En av informanterna talar om vikten av att använda sig av mer yviga rörelser, detta för att stimulera och öka förståelsen i det som står i böckerna

”Det är viktigt när man har tvåspråkiga barn som vi har då att man använder sig av yviga gester och att man verkligen använder sig av kroppsspråket när man läser, för att orden ska få en helt annan innebörd”

Informanten menade även att detta naturligtvis gällde alla barn, men att man bör vara extra medveten när barn är flerspråkiga och lär sig fler nya ord och begrepp som ger förståelse.

Sammanfattning:

Böcker är ett verktyg för samtliga pedagoger, de använder böcker dels för att introducera ett nytt tema, dels för att fånga barns intresse och nyfikenhet kring upptäckter i sin omvärld. Hur man använder böcker som ett verktyg skiljer sig åt mellan dessa pedagoger. Skillnaden visar tydligt att en del pedagoger använder sig av böcker som ett återkommande verktyg/redskap medan andra pedagoger ibland använder sig av böcker som en inspirationskälla till barns upptäckter under deras tid på förskolan. Det fanns även skillnader mellan de pedagoger som arbetade med flerspråkiga barn och de som inte gjorde det i samma utsträckning. Pedagogerna som arbetade med flerspråkiga barn belyste på ett mer medvetet sätt hur de arbetar med språket för alla barn via böcker. Det finns dock en tydlig medvetenhet och önskan att utveckla arbetet kring högläsning och böcker, dock är tidsbrist en avgörande faktor som styr.

3.4 Tema 3 Att arbeta med konkret material, som ett komplement till böcker för att stimulera barns förståelse

Gemensamt för alla intervjuade pedagoger är att de använder sig av konkret material, t.ex. flanosagor och sagopåsar. Samtliga menar att detta sätt att arbeta ger barnen mer förståelse kring språket. Att med hjälp av ord från en vuxen och samtidigt visa med hjälp av figurer eller bilder, uppger de utveckla barns förståelse kring begrepp. De menade även att med hjälp av konkret material, stimuleras barns ordförståelse som i sin tur främjar deras språkutveckling. Något som även hade betydelse var den vuxnas inställning och syn kring böcker.

En av informanterna menade att de under högläsningstillfället även berättades sagor för barnen utan böcker. De använde sig av andra verktyg som flanosagor t ex.

”men vi har ju även, inte bara böcker på vilan utan det kan ju vara även, om du tänker dig flanosagor, fast vi använder vita tavlan, tar vi ju också fram ibland, eller sagolådor, alltid det visuella med också med så att säga, och det älskar de ju, de tycker att det är så roligt”

Informanten menade att dessa stunder även som under lässtunden, blev barnen upprymda av att berätta. Dessa tillfällen uppgav informanterna som de roligaste till den bästa stunden, att efteråt skapades diskussion kring de olika sagorna tillsammans med barnen.

Sammanfattning:

Att arbeta med konkret material tillsammans med böcker eller utan böcker, för att stimulera barns språk var en gemensam aktivitet som samtliga pedagoger uppgav att de arbetade med. Pedagogerna uppgav att barn då även får tillfälle att utveckla sin förståelse kring det talade språket, både innebörden till vad något är med hjälp av att visa det konkret för barnen och samtidigt med hjälp av en vuxen även höra. Stunderna gav även tillfälle till diskussioner tillsammans med barnen, och detta var något som barnen fann som mycket önskvärt och roligt.

3.5 Tema 4 Betydelsen av barn gruppens storlek och tiden avgör möjligheterna

A: Gemensamt för alla intervjuade pedagoger är att de belyser att ett antal barn i gruppen styr barnens möjligheter till språkutveckling. De uppger alla att de har lite olika lösningar och olika arbetssätt för att alla barn ska få möjligheten att hitta sitt sätt för stimulans. Samtliga menar att de måste försöka hitta lösningar och kunna vara flexibel och påhittig, under ett högläsningstillfälle, då det i barngruppen finns ca 22 barn. Ett gemensamt arbetssätt som samtliga pedagoger berättar om är att erbjuda barnen ett eget aktivt val. Det innebär att de barn som är äldre får möjligheten att välja mellan olika aktiviteter under den period när det planerade högläsningstillfället ges.

En av informanterna poängterar att stunden inte får bli en stund av tjat av den vuxne, så att barnet sedan kopplar stunden till något negativt och då upplever att böcker blir en negativ upplevelse.

”Barn ska tycka det är roligt, att det inte blir tvång, lätt att det blir konflikter, det får inte bli en tjugit stund – sitt, sitt, därför har jag valt att de som vill får sitta och rita samtidigt. Jag tror om de sitter och ritar så hör de sagan, kanske lockas till den på något sätt.”

Informanten berättade om en önskan att barnen i mötet med böcker ska uppleva det både som roligt, inbjudande och lockande. Informanten menade även att de barn som har svårt att sitta still under en länge period, kan denna möjlighet av valet påverkas till en positiv stund.

B: Jag har också funnit skillnader. Dessa har jag sammanställt i två grupper

B1: Den första gruppen menar att de delar in barngruppen i mindre grupper och att det sker högläsning i samtliga grupper. Dock har en av pedagogerna även gett barnen möjligheten att sitta och rita bredvid, detta för att det finns barn som har svårigheter att sitta en längre stund och lyssna och pedagogen upplever detta som ett bra sätt, att barnet ändå får möjligheten till att höra en saga. De väljer medvetet att göra mindre grupper för att samtliga barn ska få möjligheten att komma till tals efter sagostunden. Detta är även ett medvetet arbetssätt att få igång ett samtal och berättande kring boken.

B2: Den andra gruppen menar att även de arbetar med att dela in barnen i mindre grupper. Här ger de även de äldre barnen möjligheter till att välja mellan olika alternativ, dessa alternativ är: att höra högläsning via en vuxen. Höra en saga via bandspelare. Detta sker i ett rum då barnen får möjlighet att ligga ner och vila tillsammans med en vuxen. Sedan finns det även möjlighet att välja att sitta ostört och bygga med lego eller lägga pussel.

En av informanterna berättade att hon personligen älskade att arbeta kring böcker och högläsning, men att när barnen blir äldre så fångas deras intressen till andra saker och ting.

”Jag vet inte varför det blir så svårt att få det till skott egentligen, det är väl det, det är mycket annat som ska hinnas med, team arbete, man ska hinna vara ute, man har mycket krav på sig, från alla håll och kanter. Och högläsning är väl det som kanske får lite på foten då”

Informanten menade även att hon börjat försöka sitta tillsammans på eftermiddagen med barnen och läsa böcker för dem och det blir oftast i mindre grupp ca två-tre barn.

Sammanfattning:

Barngrupper i de förskolor jag studerat har ett snitt på 22 barn per avdelning. Detta påverkar barns möjligheter till att få höra en berättelse från en vuxen. Man delar in barngruppen i mindre grupper för att det skall kunna fungera i praktiken. Då högläsning oftast sker under den traditionella vilan och det är pedagogerna som styr hur det sker, så blir pedagogernas val en faktor som styr om barn får möjlighet att höra högläsning. Något som även poängterades av en av informanterna var betydelsen av att barn ska upptäcka böcker som något positivt. Böcker ska vara en inspirationskälla som ska upplevas som något lustfyllt, frestande och inbjudande, en positiv upplevelse i mötet med böcker. Planeringen och det som ska göras under dagen i verksamheten under dagen ses som en faktor som styr och påverkar.

3.6 Tema 5 Pedagogerna uppfattar att högläsning ger barn språkstimulans

Ömsesidigt för samtliga intervjuade pedagoger var att de ansåg att högläsning ger barn stimulans i språkutvecklingen. Samtliga pedagoger uppger att genom högläsning får barnen möjligheter att höra språket. De menar vidare att barn får ett ökat ordförråd samt förståelse kring ord, ordföljd och begrepp. Gemensamt var även för dessa pedagoger att de ansåg att högläsning ökar intresset att tycka om böcker och att det även ökar intresset för både bokstäver och skriftspråket. Gemensamt för de svar som pedagoger som arbetar med de yngre barnen gav, är att de ser att barn redan tidigt sitter och låtsasläser själva och skriver av bokstäver, att intresset är enormt kring att utforska böcker. Även några andra gemensamma faktorer som tydligt framgick från samtliga pedagogers svar var att genom högläsning introducerar man barnen för det första steget till det skrivna språket, att barnen kopplar det skrivna språket till böcker.

En av informanterna som arbetar med barn i ålder 1-3, uppgav att det kändes som att högläsning minskar i förskolorna, men att hon själv arbetade med detta och även då inspirerade andra pedagoger att använda sig av böcker som ett kontinuerligt verktyg i verksamheterna.

"Jag tror att det förekommer mindre och mindre på förskolorna, vad jag har sett, att det glöms bort mycket. Jag har det som mål, att utveckla detta med högläsning"

"man måste vara uppmärksam på när barnen är intresserade, du kan ju sitta och läsa hur mycket som helst de tycker ju om det"

"tänka på vad barnen är intresserade över, tappats bort mycket när det gäller läsning, hur mycket barnen kan få ut av en bok, att man också måste locka de som inte vill, man kan om man lägger manken till, man måste verkligen ta det som en utmaning".

Denna informant uppger sig själv läsa för barnen minst fem gånger per dag. Informanten menar även att de arbetar mycket med en specifik bok i taget under en tid. De provar på olika sätt hur barn kommer ihåg böckerna de läser. Detta innebär att läsa en bok både med och utan bilder. Informanten menade även att det som pedagog är viktigt att verkligen ha ett mål, en plan, en fundering på vad man vill.

Sammanfattning:

Pedagogerna uppger att de genom högläsning stimulerar barns språkutveckling. Detta innebär, enligt pedagogerna, att genom att barnen får höra språket får de förståelse kring ord och begrepp. Böcker, menar informanterna, fångar barns intresse till att upptäcka både bokstäver som stimulerar intresset för det skrivna språket. Yngre barn har ett stort intresse att utforska böcker, både genom att de låtsasläser själva och inspireras att skriva av bokstäver de finner i böckerna. Dock uppger en av informanterna att hon upplever att pedagoger inte arbetar med böcker som ett verktyg i verksamheterna, att användandet av böcker minskar runt om i förskolorna. Hon rekommenderar pedagoger att uppmärksamma vad barnen är intresserade av och fånga dem med böcker som verktyg. Informanten menar även att det krävs en medveten utmaning för samtliga pedagoger för att locka samtliga barn till upptäckten av böcker. Pedagoger kan även inspirera varandra i arbetet med böcker som ett verktyg till barns upptäckter kring deras omvärld.

3.7 Tema 6 Betydelsen av att öka barns berättelseförmågor

Gemensamt för samtliga pedagoger var att de framhävde betydelsen av barns återberättande. Samtliga menade att genom högläsning gav de möjligheter för barnen att börja berätta. Samtalen som avslutade högläsningstillfällena, flödade av olika ämnen och barnens funderingar om saker de fick höra. Dialogen ansågs som mycket värdefull av samtliga pedagoger och med hjälp av ett verktyg som böcker. Ömsesidigt uppger alla pedagogerna, att genom att berätta om bilderna stimuleras barnen att återberätta.

Informant 1, arbetar med de yngre barnen, på en avdelning där en del barn sover och en del av barnen är vakna och har läsvisa. Informanten påpekade att det är mycket viktigt att läsa för barnen. Barn bör få höra sagor varje dag, detta för att det gynnar barns språkutveckling. Informanten menar även att samspelet mellan barnen sinsemellan och mellan barnen och pedagogerna är betydande vid högläsning. Pedagogerna pratar med barnen om bilderna i böckerna och försöker få barnen att berätta om sina upplevelser.

”det är jätteviktigt att läsa för barnen, så att de får höra sagor varje dag, kanske på kvällen också, men det är ju ingenting vi kan lova, men så de verkligen får och vara med och prata om böckerna, jag tror att det gynnar deras språkutveckling, att få vara vana att få höra böcker från och att de är små”.

”efter lunch är det inte hela gruppen, utan det är en pedagog och 6-7 barn, det tråkiga varje dag då de barn som sover, de missar högläsning under vilan, så det är de barnen man måste försöka fång upp vid ett annat tillfälle”.

Informanten menade även att barn bör höra sagor på kvällen i hemmen, men att det är ingenting de kan styra över, men informanten hoppas på att det sker för barnen, för deras språkutveckling.

Informant 2, arbetar med en barngrupp där barnen är mellan 2-3 år. I den barngruppen sover alla barnen under dagen. Men planen är att då en del barn håller på att sluta sova ska en högläsning ske för dessa barn.

”Jag kan nog känna att jag har varit ganska dålig på att ta tag i högläsning, fast att jag egentligen tycker att det är väldigt viktigt, att det är väldigt bra”

”så att jag får tänka efter själv, att nu alltså att man, att just det här att det inte direkt finns någon slags rutin, alltså det behöver finnas och likaväl som när man har de här planerade stunderna som läs vila att man faktiskt tar till vara på de här spontana stunderna också att det inte bara ska bli en inplanerad aktivitet som bara för några barn utan att alla barn ska få”

”Då jag jobbar med små barn, så blir det kanske något annat, att det blir mera som en första introducering till det skriva språket, att få liksom den biten, på något vis att kunna se det, bokstäver, för att förstå att när man faktiskt kan läsa att det blir någonting, den biten...tanke på att de blir större och utvecklar mer språk och kan då reflektera kring det man läser och ser på bilderna och hela den biten också”.

Informanten anser sig själv vara den som arbetar med högläsning lite mindre den senaste tiden. Hon menar att en viktig del i högläsning är att barnen får höra språket och även då koppla både genom seendet med att upptäcka det skrivna.

Sammanfattning:

Genom ett verktyg som böcker, uppger samtliga pedagoger att detta även stimulerar barns berättandeförmågor. Dialogen ansågs vara en mycket betydande del av högläsningstunden i dessa pedagogers uppfattningar. En av informanten menade även att interaktionen mellan barnen sinsemellan och mellan barn och pedagogerna är viktig. Informanten ansåg att tillsammans med barnen sker värdefulla dialoger med hjälp av bilder i böcker. Den andra informanten uppgav att hon själv inte riktigt hade arbetat med högläsning tillsammans med barnen. En orsak var att dessa barn sov, men tanken var att utveckla en mer planerad och återkommande aktivitet. Informanten menade dock att när den inplanerade aktiviteten sker och kanske enbart berör vissa barn, så är det ännu viktigare att ha en tanke och medvetenhet om att alla barn får samma möjligheter att höra böcker.

3.8 Tema 7 Betydelsen av att besöka biblioteket har en stor betydelse

Alla pedagoger menar att det är av stor betydelse att barn får besöka biblioteket. Detta för att barn ska få intresse för och upptäcka böcker, böcker ska kännas som något roligt. Redan när barnen är små, så gör de besök på biblioteket. De intervjuade pedagogerna menar även att

som familj kanske de inte har möjlighet eller tid att besöka biblioteket. Samtliga menar att det är viktigt att barnen själva får möjlighet att välja böcker och sedan ta med till förskolan. De uppger även att barnen, små som stora, finner ett stort intresse för böcker. En av pedagogerna som arbetar med de yngre barnen, som är två år gamla, uppger att hon besöker biblioteket med denna barngrupp en gång i veckan. Vid detta besök sker även en stund av högläsning för barnen. En annan av pedagogerna uppger att de äldre barnen alltid är "jättesupersugna" på att få just "sina" böcker lästa högt för sig, efter att ha besökt biblioteket och lånat med böcker tillbaka till förskolan. En av dessa förskolor har via ett projekt genom biblioteket även fått möjligheten till att få ha "bokpåsar" på avdelningarna. "Bokpåsar" innehåller 5-6 böcker som en bibliotekarie har anpassat efter barnens åldrar. Dessa är till för föräldrar att låna hem och läsa för sina barn. En av pedagogerna berättar att dessa påsar får även personalen använda sig av. På så sätt får även de tillgång till ny litteratur i sin verksamhet.

En av informanterna som arbetar med barn i ålder 1-3 menar även att barn kanske inte får höra sagor i hemmen, att de inte hinner med det i hemmen, så att besöka biblioteket är en viktig aktivitet.

"Det är något vi kan erbjuda barnen, att hitta böcker, att börja läsa för de tidigt för att tycka böcker är roligt också"

"nu har vi börjat med en grupp att gå ner till biblioteket med högläsning, som de på biblioteket erbjuder en gång i veckan, komma i väg för själva upplevelsen, att man går ner till biblioteket, att hitta kunskap, att visa intresset nu tidigt, finns mycket de kan hämta där, hela livet".

Att besöka biblioteken ses som mycket viktigt, och att börja läsa för barn tidigt för att de ska tycka böcker är roligt. Informanten menade även att barn tidigt får känna själva upplevelsen att själva besöka biblioteket, att bli bekant med det, att få kunskapen att det finns.

Sammanfattning:

Från att barn börjar förskolan börjar de besöka biblioteken tillsammans med förskolan. Pedagogerna menar att mötet med böcker ska ske tidigt för att det ska fånga barns intresse för böcker och att barnen ska uppleva det som roligt. Pedagogerna menar även för att alla barn ska få möjligheten att upptäcka både biblioteket och böcker, så känner det något som de vill prioritera i sin verksamhet. Intresset är stort hos de flesta barn att besöka bibliotek och då även få den möjlighet att välja böcker som ska lånas och blir upplästa i förskolorna. Det finns även ett projekt mellan biblioteket och en av de studerade förskolorna. Det innebär att den förskolan har möjligheterna att erbjuda bokpåsar, som innehåller 5-6 böcker, anpassade efter barns åldrar, för hemlån. Bokpåsarna används även inom förskolan

4. RELATIONER MELLAN RESULTAT OCH LITTERATUR

Jag kommer här att redovisa den forskning som jag funnit i litteraturen gällande högläsningens betydelse för stimulans av barns språkutveckling kopplat till mitt resultat baserat på de uppfattningar och resonemang pedagogerna förde i de intervjuer jag gjort.

4.1 Planerad och spontan högläsning

Svensson (2005) menar att högläsning stimulerar barns fantasi, ökar intresset för böcker och även intresset för skriftspråket. Författaren belyser vidare att högläsning motiverar barn att

lära sig att läsa. Min studie visade att högläsning sker i samtliga förskolor, både som en planerad aktivitet och som spontana stunder under dagen. Att använda sig av högläsning som en stund för att barnen ska få möjlighet att varva ner, men som även är en planerad aktivitet för att personal skall kunna ta sina raster. Westerlund (2009) framhäver betydelsen av kvalitén på läsningen för att den ska ha en stimulerande effekt på språk och ordförståelse. Hon menar att oftast sker läsning under vilan på förskolorna, då de har denna stund för att barnen ska varva ner och komma till ro. Barn är trötta och har då svårt att koncentrera sig, detta innebär att barnen inte får möjlighet att vara aktiva lyssnare och samtalen kring boken inte får samma möjligheter.

Utifrån mitt resultat drar jag slutsatsen att barn kan få högläsningstillfällen i förskolan varje dag, antingen genom en planerad aktivitet eller vid spontana tillfällen till vilka såväl vuxna som barnen själva kan ta initiativ. Min undersökning visar även att det inte finns några garantier för att dessa tillfällen alltid ges. När det gäller de spontana stunderna visar min studie att både tiden och verksamheternas planerade miljö påverkade möjligheterna. I en av förskolorna fanns inte avsatta platser för att det på ett naturligt sätt skulle ske. Fox (2003) menar att barn som får flera tillfällen av högläsning lär sig hur en text är uppbyggd, vilket leder till att de lättare har kunskap om olika texter när de blir äldre. Även författaren Hagvert Eriksen (2004) belyser att språkträning bör främjas redan i förskolan, då hon anser att detta är en bra period för grundläggande lärande. Hon menar vidare att i förskolan, bör pedagogerna prioritera dessa tillfällen då de är viktiga i och med att det i dagens samhälle är betydande att ha ett fungerande skriftspråk.

4.2 Böcker som väcker nyfikenheten

Resultatet visar att böcker är ett verktyg för samtliga pedagoger, de använder böcker dels för att introducera ett nytt tema, dels för att fånga barns intresse och nyfikenhet. Hur de använder böcker som ett verktyg skiljer sig åt hos dessa pedagoger. Skillnaderna består i att en del pedagoger använder sig av böcker som återkommande verktyg/redskap medan andra endast använder sig av dem sporadiskt. Mem (2003) belyser hur betydelsefullt det är barn att tidigt redan från födelsen får stimulans via högläsning som i sin tur lägger grunden för barns läsinläring. Författaren menar att ju mer vi sjunger, samtalar, upprepningar i ramsor desto mer berikas barns ordförråd. Hon menar vidare att man bör använda samma bok flera gånger tills bokspråket inte känns främmande utan blir bekant med barnen. Vidare menar hon att genom upprepningar blir barnet bekant med orden.

Studien visade även att pedagoger använder sig av böcker som en inspirationskälla för att främja barns upptäckter under deras tid på förskolan. Det fanns skillnader mellan de pedagoger som arbetade med flerspråkiga barn och de som inte gjorde det i samma utsträckning. Pedagogerna som arbetade med flerspråkiga barn arbetade mer medvetet med språket för alla barn via böcker. Rimstein Nilsson (1981) belyser hur kommunikation mellan människor varierar och når fram i uttryck, i röstomfång, röststyrka, tonfall, mimik, gester, pauser och annat. Allt detta gör att samma ord kan få olika innebörd i olika sammanhang. Innan barn förstår ordens betydelse i det de vuxna säger uppfattar de den känslomässiga innebörden i samtalet (Rimstein Nilsson, 1981). Av mina intervjuer framgick att det finns en tydlig medvetenhet och önskan att utveckla arbetet kring högläsning och böcker, dock anser pedagogerna att tidsbrist är en begränsande faktor.

4.3 Samtal runt boken

Hagvert Eriksen (2004) refererar till Vygotsky då han understryker att pedagogen har en betydelsefull roll som vägledare och ska hjälpa och stimulera barnet till lärande via samtal, agerande, tänkande och reflektion. Min studie visade att samtliga pedagoger arbetar med konkret material med eller utan böcker, för att stimulera barns språk. Pedagogerna uppgav att barn då även får tillfälle att utveckla sin förståelse kring det talade språket, både innebörden av vad något är med hjälp av att visa det konkret för barnen och samtidigt med hjälp av att få höra det av en vuxen. Arbetet gav även tillfälle till diskussioner tillsammans med barnen, och detta var även något som barnen fann önskvärt och roligt.

Min studie visade att samtal och berättande med barnen ansågs vara viktigt för att stimulera barn språkutveckling. Böcker och andra konkreta material användes i verksamheten för att stimulera barns berättande. Informanterna uppgav dessa stunder som mycket betydelsefulla för barn att möta. Gemenskapen i att tillsammans och möta andra vuxna och andra barn stimulerar barns berättelseförmågor. Tuomela (2002) menar att det är viktigt att samtala med barn, då barn ska utveckla sitt språk. Författaren belyser vidare hur man genom högläsning får bättre samtalsämnen samt den språkliga strukturen till skillnad från ”vanliga” samtal. Genom dessa samtal så får barnen erövra det språket och det berikar barns språkbruk på ett mer innehållsrikt vis. Genom att barn får, med hjälp av den vuxne, erövra sitt utvecklande via berättarform, så berikas barns språkutveckling. Författaren menar även att barn måste få möjlighet att möta andra vuxna och barn för att få förståelsen av berättandet.

Taube (2007) beskriver att de centralaste utgångspunkterna för ett barns stimulans till egen läsutveckling, är att barnen genom högläsning får både upptäckten av språkljud, bokstavskännet, samt ett berikat ordförråd. Hon menar vidare att för att barn ska inspireras till läslust, bör den vuxne bidra till stimulerade samtal, som både kan göras innan högläsningen eller efteråt. Författaren menar att den vuxne kan bidra till barns språkliga medvetenhet genom att använda sig av olika språklekar, detta för att hjälpa barns utveckling i språket vidare

4.4 Lässtundens möjligheter

Genom högläsning blir barnet välbekant med det skrivna språket menar Westerlund (2009) Författaren belyser att både ordval och meningsbyggnader skiljer sig ifrån det talade språket. Hon menar att detta är tvunget att erfaras när barn så småningom kommer till skolan. Författaren beskriver även hur barnen genom högläsning får möta nya ord som de inte möter i samtal. Högläsningen stimulerar även till att uttala ord och att få öva sig på uppmärksamhet och koncentration. Mina studerade förskolor hade barngrupper med 22 barn. Detta påverkar barns möjligheter till att få höra en berättelse från en vuxen.

Dominkovic, Eriksson och Fellenius (2006) belyser att pedagoger i förskolor bör dela in barn i mindre grupper för att minimera risker för att högläsningstunden blir mindre givande för barns utveckling. Det finns också risk i för stora grupper att samtal och möjlighet till fördjupad förståelse som utmanar barnens tänkande uteblir. I min studie visade det sig att pedagogerna delade in barngruppen i mindre grupper för att det skulle kunna fungera i praktiken. Då högläsning oftast sker under den traditionella vilan och det är pedagogerna som styr hur det sker, så blir pedagogernas val en faktor som styr om barn får möjlighet att höra

högläsning. Något som även poängterades av en av informanterna var betydelsen av att barn ska få upptäcka böcker som något positivt. Böcker ska vara inspirationskälla som ska upplevas som något lustfyllt, frestande och inbjudande, en positiv upplevelse i mötet med böcker. Detta kan vara svårt att erbjuda i en för stor grupp.

Mem (2003) menar som flera andra författare, att när inläring sker så får inte barnet utsättas för någon stress eller press. Hon menar vidare att om ett barn känner stress, så leder detta till känslan av misslyckande. Det bästa är att barnet får känna målet i läsandet något som roligt, jättekul, spännande, användbart, intressant och viktigt. Ekström (2002) menar att presentationen av böckerna bör göras så att barnen blir nyfikna, så att de väcker intresse för språket och då sker språkutveckling. Min studie visade även att det fanns skillnader på förskolornas miljö med hänseende till avsatta platser för spontana lästunder. I en av förskolorna fanns det avsatta platser för de äldre barnen att sätta sig ner med böcker. På den andra förskolan fanns inte någon specifikt avsatt plats. En av informanterna påpekade att detta var en brist på deras avdelning, att det inte fanns någon bra plats att krypa undan och sätta sig ner på och läsa böcker spontant tillsammans med barnen, eller att barnen själva kunde göra det. Chambers (1995) belyser att det är bra att avsätta en bestämd plats som endast är till för läsning, för att betona att läsning är betydelsefullt.

4.5 Medvetenhet och intresse

Resultatet visar att medvetenheten om högläsningens betydelse för barns språkutveckling finns hos pedagogerna. Pedagogerna menar att genom att barnen får höra språket ger det barn möjlighet att få förståelse kring ord och begrepp. Böcker menar de även fångar barns intresse till att upptäcka bokstäver och stimulerar även intresset för det skrivna språket. Brok (2007) menar att om vi medvetet arbetar mer målinriktat kring sagor och andra former av berättelser tillsammans med barn, har det en positiv inverkan när det gäller barns lust att vilja uttrycka sig både språkligt och att lära sig läsa och skriva.

I intervjuerna framkom även att de yngre barnen har ett stort intresse av att utforska böcker, både genom att de låtsas läsa själva och att det inspirerar barnen att skriva av bokstäver de finner i böckerna. Dock uppger en av informanterna sig uppleva att arbetet med böcker som verktyg i verksamheten minskar runt om i förskolorna. Informanten menar att pedagoger bör uppmärksamma vad barn är intresserade av och fånga dem med verktyg som böcker. Informanten menar även att det krävs en medveten utmaning för samtliga pedagoger för att locka samtliga barn till att upptäcka böcker. Pedagoger kan inspirera varandra i arbete med böcker som ett verktyg för barns upptäckter kring deras omvärld.

Något som även författaren Broke (2007) belyser är att själva sagostunden bör ses som ett hjälpmedel för själva lärandet, för att skapa gemenskap och uppmuntra till språklig uppkomst. Detta för att förmedla läslust och stimulera yngre barn att tycka om litteratur. Författaren beskriver hur vi genom att använda oss av sagor och berättande framkallar nyfikenhet hos barnen och stimulerar intresset att lära. Sagorna ökar även barns självmedvetenhet och involverar både känslor och tankeförmågor, samt nytt vetande och självinsikt. Westerlund och Segnestam (1998) påpekar som många andra forskare att högläsning inspirerar barn till läslust, och att barn då även blir bekanta med det skrivna språket. De menar vidare att om barn vid många tillfällen får bekanta sig med högläsning ger det även barn förståelse kring hur berättandet sker, barn upptäcker hur berättande är uppbyggt, med inledning, handling och avslutning. Detta ger barn förståelse för hur berättande är uppbyggt och det lär barn hur man berättar en händelse (Westerlund & Segnestam, 1998).

4.6 Dialog och samspel

Min studie visar att pedagogerna anser att ett verktyg som böcker stimulerar barns berättandeförmågor. Dialogen ansågs vara mycket betydelsefull i dessa pedagogers uppfattningar. En av informanterna menade att interaktionen mellan barnen sinsemellan och mellan barn och pedagoger är viktig. Informanten ansåg att tillsammans med barnen utbyts värdefulla dialoger med hjälp av bilder i böcker. Fox (2003) menar att användandet av böcker hjälper barnen att bättre begripa händelsen, då det skrivna och bilderna kompletterar varandra.

Ekelund (2007) belyser att språkets inkörspport är själva samspelet mellan oss människor, då vi kommunicerar med varandra. Hon beskriver vidare att via högläsning, kan vi stimulera barnet att bli intresserat av att få veta och få respons, att tala om och bli lyssnad till, att få visa med fingret och lägg märke till. Allt detta kan ske under högläsningstunder. Ekelund (2007) anser att känslomässig kontakt, ömsesidig anpassning och återkoppling är betydelsefulla ingredienser för att lära sig språket, det räcker inte enbart att barnen får höra berättelser. Det krävs en vuxen med ett bemötande av äkta omtanke för barnen. Författaren hävdar vidare att för att barns egna tankar ska omvandlas till språk, är det viktigt att den vuxna även diskuterar tillsammans med barnen om dagens händelser och även det barn gjort igår och ska göra imorgon. Det behövs gemenskap, reaktioner, frågor och svar och massor av ord och prat.

4.7 Biblioteks besök

Samtliga informanter nämnde besök till biblioteket. I min studie visade det sig att pedagogerna besöker biblioteket med barnen redan från det att de börjar i förskolan. Informanterna menar att mötet med böcker ska ske tidigt för att det ska fånga barns intresse för böcker och att de ska få uppleva det som roligt. En av informanterna betonade att alla familjer kanske inte har möjlighet att besöka biblioteket, och att det kändes mycket prioriterat, från pedagogens sida, att barn ska få den möjligheten i förskolan. Informanten menade även att barn tidigt får känna själva upplevelsen att besöka biblioteket, att bli bekant med det, att få kunskapen att det finns.

Pedagogerna menar även för att alla barn ska få möjligheten att upptäcka både biblioteket och böcker, så känner det något som de vill prioritera i sin verksamhet. Intresset är stort för de flesta barn att besöka bibliotek och då även få möjligheten att välja böcker som ska lånas och blir upplästa i förskolorna. Chambers (1995) påpekar två betydelsefulla aspekter med att göra besök på biblioteket, dels att bekanta sig med omgivningen och med detta känna sig trygg där, dels att det är betydelsefullt att låta barnen själva välja böcker. Det finns även ett projekt mellan biblioteket och en av förskolorna i studien. Det innebär att den förskolan har möjlighet att kunna erbjuda föräldrar och barn att låna hem bokpåsar, som innehåller 5-6 böcker, anpassade efter barns åldrar. Bokpåsarna används även inom förskolan.

4.8 Erövra språkets form

Min studie visade att samtliga informanter belyste samtal och berättande tillsammans med barnen som ett medel att stimulera barns språkutveckling. Böcker och andra konkreta material användes i verksamheten för att stimulera barns berättande. Dominkovic, Eriksson och Fellenius (2006) belyser även att man i förskolorna bör använda sig av extra material tillsammans med böcker, som gör att det går att samtala om berättelsen på flera olika sätt tillsammans med barnen. Resultat visade att informanterna uppgav dessa stunder som mycket betydelsefulla för barn att möta. Gemenskapen i att tillsammans möta andra vuxna och andra barn gör att barns berättarförmågor stimuleras. Tuomela (2002) menar att samtala med barn är en viktig faktor, då barn ska utveckla sitt språk. Författaren belyser vidare hur man genom högläsning får bättre samtalsämnen samt den språkliga struktur som man inte får vid enbart vid "vanliga" samtal. Genom dessa samtal så får barnen erövra skriftspråket och det berikar även barns språkbruk på ett mer innehållsrikt vis. Författaren menar även att barn måste få möjligheten att möta andra vuxna och barn för att få förståelse för berättandet. Rimsten Nilsson (1981) lyfter fram betydelsen av att barn redan i förskolan erövrar språket genom användandet av barnböcker. Författaren menar att genom böcker kan den vuxne tillsammans med barn stimulera barns verbala språkutveckling. Hon menar vidare att högläsning i sig ger möjlighet till samvaro samt öppnar upp möjligheterna till diskussioner kring det man läst.

5. DISKUSSION

Mitt syfte i arbetet är att undersöka högläsningens funktion som ett pedagogiskt redskap i förskolans verksamhet. Jag har studerat detta genom att undersöka hur högläsningen uppfattas och resoneras kring hos erfarna pedagoger. Följande frågeställningar har använts i detta examensarbete: Vad anser pedagoger att högläsning ger barn? När och hur använder pedagogerna högläsning för barn i verksamheten?

Innan jag genomförde min undersökning hade jag en uppfattning om att högläsning sker på olika sätt i förskolorna. Under min utbildning har jag observerat att högläsning sker lite olika när det gäller olika barns åldrar. När det gäller barn vid yngre åldrar 1-3 år sker det mer spontant och ofta sker högläsning då barn själv tar initiativet. För barn som befinner sig på avdelningarna för äldre barn sker högläsning oftast under vilan, i olika former. Dock kan jag inte dra någon generell slutsats av att så är fallet i hela Sveriges förskolor, kring hur högläsning sker. Då krävs en större studie. Dessutom utgör endast sex pedagogers uppfattningar underlaget för min studie.

5.1 Vad anser pedagoger att högläsning ger barn?

Mina resultat bygger på varje enskild pedagogs uppfattningar vilka innefattar både hur de arbetar i verksamheterna, samt deras egna inställningar. Jag har analyserat fram olika kategorier som jag tycker speglar pedagogernas uppfattningar kring högläsning som ett pedagogiskt verktyg. Detta har gett mig resultatet, att samtliga pedagoger uppfattar att högläsning ger stimulans i barns språkutveckling. Att högläsningstunden inte enbart bidrar till språkutveckling utan att det även ger så mycket mer, såsom en lustfylld stund tillsammans

mellan barn och barn och vuxna och barn. Men att det även bidrar till barns intresse och nyfikenhet kring böcker, som enligt forskning visar även stödjer barns läslust.

Böcker används för att barn ska kunna varva ner och ta det lugnt, och även för att barn ska få en gemensam stund, uppleva en stund av närhet och gemenskap tillsammans med sina vänner och pedagoger. En mysig stund och närhet, även få slappna av och höra en berättelse och fångas att resa in i fantasins värld, där nya tankar och upptäckter sker. Efteråt hjälper en vuxen barnen att berätta och lyssnar till deras tankar och funderingar som de tillsammans kan spinna vidare på och utforska.

5.2 När och hur använder pedagogerna högläsning för barnen i verksamheten?

I användandet av böcker som ett verktyg skiljer förskolorna lite åt. På den ena förskolan, av de pedagoger som jag intervjuat, använder de sig av böcker som ett verktyg genomgående i barngruppen, medan pedagogerna på den andra förskolan inte använde sig böcker som ett verktyg tillsammans med barnen kontinuerligt. Detta kan då ge en orättvis bild, då inte alla pedagoger på förskolorna varit delaktiga i intervjuerna. Kanske det hade blivit annat resultat ifall samtliga pedagoger deltagit i min undersökning. Men pga. tiden som man har till ett examensarbete så kan jag inte bidra till att göra en sådan studie. Denna studie har gett mig ett ökat kunskapsbidrag, genom att jag har fått de kunskaper hur man kan använda ett verktyg som böcker. Ett annat kunskapsbidrag som detta har inneburit är att som en framtida pedagog kunna bidra till en ökad medvetenhet kring att arbeta med ett verktyg som böcker. Något mer som är en avgörande faktor som styr huruvida barn i förskolorna får mötet med böcker, är pedagogernas egen förståelse och intresse av vad böcker ger och kan ge. Alla pedagoger i ett arbetslag bidrar alltid med sina egna styrkor och de kan inte tycka om alla verktyg och känna sig bekväma. Men kanske bör pedagoger se det som en egen utmaning att möta nya redskap som de tillsammans med barnen kan utforska med, att vi börjar inspirera varandra i våra styrkor och hjälper varandra och upptäcka nya verktyg.

Resultat visade även att barn i förskolorna har intresse för böcker och det är pedagogernas ansvar att förmedla de olika verktygen för barnen. Barn kan inte lära sig läsa om de inte vet hur de håller i en bok, barn kan inte blir inspirerade till att upptäcka skriftspråkets värld utan att någon presenterat det för barnet. Nyfikenheten måste både lockas och kännas lustfylld när barn ska bli inspirerade att forska kring den skrivna världen, genom symboler och bilder kan vi ge barn mer förståelse för deras omvärld och det samhället de en dag ska möta. Det krävs ett vuxet engagemang för att detta ska kunna ske. Vi lever i ett samhälle som kräver av en medborgare att både kunna läsa och skriva för att vi ska fungera och detta innebär även att kunna få möjligheterna till att utvecklas. Vi har våra styrdokument som tydligt visar att redan då barn är i förskolan ska de inspireras och lockas till nyfikenhet att upptäcka det skrivna språket. Detta för att barn ska få en så bra grund som möjligt för att kunna utvecklas mer då de möter skolans värld. Det säger sig själv, att det är avgörande vem barn möter både i förskolor och skolor. Det krävs enormt kunniga och medvetna pedagoger och lärare. Denna studie har fått mig att bli ännu mer inspirerad till att arbeta med ett verktyg som böcker, och jag kommer även att studera vidare hur man kan arbeta med detta verktyg. Jag hoppas den dagen då jag börjar arbeta i en förskola, ger mig möjligheten att inspirera andra pedagoger, att vi tillsammans i arbetslaget kan utforska detta verktyg och erbjuda de barn som går där högläsning. Jag är fortfarande under min utbildning och kommer nog aldrig bli fullärd, för det finns att lära hela tiden. För att hantera ett nytt verktyg krävs arbete för den vuxne och även

som barn, men tillsammans tror jag att det kan bli enormt mycket lärorika upptäckter, om detta görs tillsammans.

Genom mina tolkningar av likheter och olikheter i pedagogers uppfattningar och deras arbetssätt, har jag kommit fram till att det inom förskolor förekommer olika sätt att arbeta med böcker som ett verktyg. För att medvetet arbeta med böcker krävs ett initiativtagande av pedagoger och detta betyder att som pedagog behöver de inspirera andra att vidareutveckla sig. Som pedagog krävs det att de har ett verktyg som känns tryggt och som de inspireras av personligen. Ett engagemang styrs av det som de är trygga med och för att känna sig trygg, krävs det även en vana och kunskaper kring hur de kan vidareutveckla ett verktyg tillsammans med barnen och andra i arbetslaget. Har pedagoger "alltid" haft ett tryggt verktyg som även fångar barnens intresse fortsätter de givetvis med det.

Att utgå från böcker tillsammans med barnen ser jag stora möjligheter till, genom böcker dramatisera, skapa sina egna sagofigurer, rita, sjunga, göra egna böcker och sagor. Detta berikar barns upptäckter kring deras omvärld och stimulerar även barns språkutveckling, genom att upptäcka nya ord och forska kring ordens innebörd och betydelse. Med hjälp av alla sina sinnen, men det krävs ett stort engagemang för att både locka och fånga alla barn. Böcker är något man har stor nytta av under hela livet, om nyfikenheten fångas och inspirerar barn att forska vidare kring om deras omvärld. Presentera böcker för att väcka nyfikenheten kring att själva vilja och bli intresserade av både läs- och skrivutvecklingen för framtiden. Att barn från tidig ålder stimuleras med att höra det skrivna språket, eller upptäcka en ny värld i fantasins värld.

Jag har fått möjligheten att träffa pedagoger som brinner för verktyget böcker. Genom dessa intervjuer har jag personligen fångats av deras engagemang, ett brinnande intresse och ögon som lyser, när de berättar hur de arbetar med sin barngrupp. Och som jag själv slukas in i för att som framtida pedagog använda mig i böcker som ett kontinuerligt verktyg tillsammans med barnen jag i framtiden möter.

5.3 Tillförlitlighet:

Då min forskning enbart har utgått från 2 förskolor med totalt 6 pedagoger, som dessutom ingår i samma enhet och har samma chef, hade det varit intressant att intervjua fler pedagoger från andra förskolor och deras uppfattningar kring högläsning som ett verktyg. Detta kan då ge en orättvis bild, då inte alla pedagoger i samtliga förskolor inte hade möjligheten att delta i min undersökning. Samtidigt vill jag även poängtera att samtliga pedagoger har själva frivilligt deltagit i intervjuerna. Då jag inte har valt ut de pedagoger som medverkat, utan de själva har visat intresse att medverka, kan det även påverka resultatet då de själva har en viss inställning till högläsning. Kanske det hade gett en annan bild, av mitt resultat.

5.4 Teoretisk tolkning:

Då jag utgått från mina frågeställningar, som innefattade: När och hur använder pedagogerna högläsning för barn i verksamheten. Samt Vad anser pedagoger att högläsning ger barn? Kan jag se en del som överrensstämmer med varandra. Min tolkning av resultatet, överrensstämmer med det som studien som Björklund (2008)gjort på barn i förskolan, det hon

uppfattade av sina observationer var att det inte finns någon organiserad stund för högläsning i förskolan för de barn som är tre år och yngre. Högläsning sker enligt studien främst på initiativ från barnen, en önskan om att få den valda boken läst. Ett planerat högläsningstillfälle råder enligt studien för de barn som fyllt tre år och inte längre sover under dagen. Studien visar även att det under högläsningstiden oftast förekommer en dialog som kan knytas till bokens innehåll, mellan pedagogen och barnen. Då jag inte gjort några observationer kan det inte styrkas att fallet är så i alla förskolor. Men av resultatet av mina intervjuer från erfarna pedagoger, har jag gjort tolkningar av deras uppfattningar att detta överrensstämmer med mitt resultat. Även den litteraturläsning som jag gjort till min forskning, överrensstämmer även som jag kan tolka av mitt resultat

5.5 Förslag till fortsatt forskning/praktisk tillämpning:

Jag har enbart använt mig av litteraturläsning samt intervjuer för min studie för att erövra kunskaper till mitt kommande yrke som förskollärare. För att få fördjupade kunskaper på området hade det även varit intressant att göra observationer i de förskolor där intervjuerna skett. Det hade även varit intressant att genomföra några observationer i mån av tid, för att få ännu mer inblick gällande högläsning i förskolan. Johansson & Svedner (2006) beskriver observation som en metod kan stärka resultatet om man väljer att genomföra kvalitativa intervjuer. På grund av att tiden inte var tillräcklig för att observera verksamheten ser jag detta som ett förslag till fortsatt forskning att observera kring hur högläsningstillfällena ges i verksamheterna. Även ett fortsatt förslag gällande Hur ser samarbetet ut mellan andra bibliotek och förskolor? samt Hur bibliotekarierna upplever högläsning för stimulans till barns språkutveckling?

REFERENSER

- Ahlsén, K. (2002). *Det enda sättet att lära sig språk är att leka med det*. I E. Reslegård (Red.), *Fickla, avloppsrör och stjärnprickig: om små barns språkvärld*. Stockholm: En bok för alla.
- Broke, L. (2007). *Berätta Berätta . En bok om berättandets rum*. Stockholm. Runa Förlag AB.
- Björklund, E. (2008). *Att erövra litteracitet - små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan*. Göteborg: Elisabeth Björklund.
- Chambers, A. (1995). *Böcker omkring oss. Om läsmiljön*. Stockholm: Nordstedts förlag. AB.
- Dahlgren, G., Mellgren, E., & Olsson, L-E. (1993). *Barn upptäcker skriftspråket*. Stockholm; Liber Utbildning AB.
- Damber, U., Nilsson, J., & Ohlsson, C. (2012). Dystert om läsning i förskolan. Pedagogiska magasinet, nr 1, s. 77.
- Dominikovic, K., Eriksson, Y. & Fellenius, K. (2006). *Läsa högt för barn*. Studentlitteratur.
- Doverborg, E. & Pramling Samuelsson, I. (2000). *Att förstå barns tankar*. Stockholm: Liber.
- Ekelund, G. (2007). *Om barn och böcker. Samtal kring berättelser*. Utbildningsradion. AB.
- Ekström, S. (2002). *Små barns språkvärld..* I E. Reslegård (Red.), *Fickla, avloppsrör och stjärnprickig: om små barns språkvärld*. Stockholm: En bok för alla.
- Fox, M. (2003). *Läsa högt för barn. En bok om högläsningens förtrollande verkan*. Ystad: Kabusa Böcker.
- Frykholm U-L., Hyltenstam, K., Myrberg, M. & Liberg, C. (2007). *Att läsa och skriva – forskning och beprövad erfarenhet*. Myndigheten för skolutveckling.
- Hagtvet Eriksen, B. (2004). *Språkstimulering. Del 1: Tal och skrift i förskoleåldern* Stockholm: Natur och Kultur.
- Hagtvet Eriksen, B. (2006). *Språkstimulering. Del 2: Aktiviteter och åtgärder i förskoleåldern*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Johansson, B. & Svedner, P-O. (2006). *Examensarbetet i lärarutbildningen*. Uppsala.
- Längsjö, E.& Nilsson,I. (2005). *Att möta och erövra skriftspråket: om läs- och skrivlärande förr och nu*. Studentlitteratur AB.
- Pramling Samuelsson I., Sheridan, S. (2006). *Lärandets Grogrund*. Lund: Studentlitteratur.
- Rimsten Nilsson, K. (1981). *Barnböcker och läslust*. Förlag AB.
- Sträng H,M., Åkesson, S. & Jönsson, H. (2003). *Små barns stigar I omvärlden*. Studentlitteratur AB.
- Svensson, A-K. (2005). *Språkglädje*. Lund: Studentlitteratur.
- Svensson, A-K.(1998). *Barnet, Språket & Miljön: från ord till mening*. Lund: Studentlitteratur.
- Taube, K. (2007). *Barns tidiga läsning*. Nordstedts Akademiska förlag AB.
- Tuomela, V. (2002). *Att få en syl i vädret*. I E. Reslegård (Red.), *Fickla, avloppsrör och stjärnprickig: om små barns språkvärld*. Stockholm: En bok för alla.
- Utbildningsdepartementet (2010). *Läroplanen för förskolan*. Stockholm: Frizes AB.
- Utbildningsdepartementet (2011). *Förskolan i utveckling-bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*.
- Westerlund, M. (2009). *Barn i början. Språkutveckling i förskolan*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur.
- Westerlund, M., Segnestam, Y. (1988). *Ett rikt språk. Tankar och övningar kring barns tal och språk*. Esselte Stadium AB.
- Wedin, Å. (2011). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Studentlitteratur: Lund AB.
- PIRLS 2006. *Läsförmågan hos elever i årskurs 4: i Sverige och i världen*. (2007). Stockholm: Skolverket. <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1756>

BILAGOR

Hejsan

2012-01-20

Mitt namn är Maarit Åström, jag går nu min sista termin på Lärarprogrammet inriktning naturvetenskap-teknik-matematik mot förskola via Gävle högskola. Jag skriver till Er ang. då jag strax skall påbörja mitt examensarbete. Under min utbildning har intresset ökat kring barns språkutveckling genom högläsning.

För att få en bättre inblick i hur, när och varför högläsning sker i förskolor, behöver jag göra intervjuer. Jag skulle bli mycket tacksam om just Du skulle vilja delta i min undersökning. Intervjun kommer att ske enskilt och då på din arbetsplats. Jag beräknar ca 30 minuter för intervjun. Till min hjälp under intervjun kommer jag att spela in samtalet, detta för att jag ska ha möjligheten att själv hålla fokus under vårt samtal. Ljudinspelningen kommer jag att sedan transkribera, detta material kommer endast att lyssnas av mig. Jag kommer att sedan skicka detta material till Gävle högskola, där det kommer att arkiveras. Detta för att inte inspelningarna skall komma i fel händer.

I min studie kommer jag att följa de forskningsetiska principerna, detta innebär att Du har rätt att avbryta intervjun när som helst. Du kommer att vara helt anonym, varken pedagoger eller förskolan kommer att kunna identifieras i min undersökning. All information kommer att endast användas till mitt forskningssyfte.

Jag hoppas att Du har tid att vilja delta i min undersökning, då den har stor betydelse för mitt examensarbete.

Tack på förhand

Har Du några frågor så ta gärna kontakt med mig då:

Maarit Åström, tel. xxxxxxxx

Eller via mail; xxxxxxxx

Bilaga 2

Intervjufrågor

Pedagogens bakgrund

Utbildning:

Ålder:

Hur lång arbetslivserfarenhet att arbeta inom förskolan:

Avdelning/antal barn/barns åldrar:

- 1) Hur ofta har ni högläsning på din avdelning?
- 2) När har ni högläsning på din avdelning?
- 3) Vad anser du syftet med högläsning?
- 4) Vad anser du högläsning ger barn?

- 5) Vad har du som pedagog för inställning och intresse för böcker?
- 6) Något du önskar tillägga?